

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg. Medarb.: Mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrid Undset, Lars Eskeland.

«St. Olav» utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte. skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. i hende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften. «St. Olav»s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743. Redaktøren privat 30487. — «St. Olav»s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5, I, er åpen mandag, tirsdag og fredag 9.30—3. Torsdag 9.30—7. Lørdag 9.30—1. Onsdag lukket. Utbetalinger kun tirsdag kl. 1—2.

INNHold: Det himmelske Fedreland. — Hvorfor? — Frihet — likhet — brorskap. — Finnlands befrier. — Når kardinaler utnevnes. — † Lars A. Lea in memoriam. — Herhjemme. — Kvinnens virke — For hjem og Kirke. — Bokanmeldelse.

Det himmelske Fedreland.

Fagre Fedreland deroppe,
målet for vår pilgrimsgang,
der hvor livets gåter løses
og vår gråt blir frydesang,
la i lyset som du spreder
over døgnets kamp og strev
våre sorger, våre gleder
få sitt rette adelsbrev.

Fagre Fedreland, vær hilset
i de tusen frommes navn
som med korset på sin skulder
går mot evighetens havn.
Hjertets fred forstyrres ikke
selv i fristelsenes brann,
for de tårefylte blikke
ser det fagre Fedreland.

Fagre Fedreland, din skjønnhet
er Guds egen herlighet,
den som i et lyshav flommer
av Guds makt og majestet.
Stefanus i dødens trengsel
glemte all sin kval og ve,
da Gud lot ham fra sitt fengsel
Fedrelandets skjønnhet se.

Fagre Fedreland, hvor Lammet
hyldes av Guds vidnekrans,
som i kjærlig forbønn minnes
oss i evighetens glans.
Selv Johannes i visjoner
så som gyllen viraksbrann
bønnen lysets legioner
ber i Sions fagre land.

Fagre Fedreland, hvor livet
blomstrer i en evig vår
og de rene ånders lovsang
følger sjelen hvor den går —
la i livet lovsangtonen
lyde sterk og dyp og sann,
til jeg en gang står for tronen
i det fagre Fedreland.

K. Kjeldstrup

Hvorfor -?

Tvers gjennom tidenes omskiftelighet lyser St. Petri stol i Roma som et urokkelig fyrstårn — hvor urokkelig de prinsipper er som leder ham som beklær denne jordens høieste verdighet, og hvilken kontinuitet som preger dens direktiver uansett de ellers så forskjellige personligheter, som bærer jordens tyngste byrde, den tredobbelte tiara, har atter verden i den aller siste tid sett beviser på. Ti pave Pius XII's rundskrivelse «Summi Pontificatus» er fra først til sist inspirert av den samme ånd, som besjelet pave Benedikt XV, da han for 25 år siden — nøiaktig: den 1. november 1914 — utsendte sin første rundskrivelse etter sin tronbestigelse.

Det var ikke fullt to måneder etter at hans forgjenger hadde lukke sine øiner og ikke fullt tre måneder siden verdenskrigen var brutt ut at pave Benedikt skriver:

«Krigens forferdelige spøkelse overskygger alt annet så menneskene ikke kan rumme annet i sine hoder enn tanken på den. Jordens største og rikeste nasjoner er nu i kamp mot hverandre og søker å tilintetgjøre hverandre med de frykteligste våpen, som den moderne krigsvidenskap har kunnet fremstille, og med anvendelse av nesten ufattelige redselsmetoder. Det er ingen grense for myrderiene og ødeleggelsene, og hver dag vetes vår jord med friskt blod og bedekkes med sårede og døde menneskelegemer. Hvor er det da ubegripelig når man ser alt dette hat som fyller sinnene, at alle disse sjeler har en felles opprinnelse, ei av samme natur og alle er ledd av det store menneskesamfund!»

Og så følger den Hl. fars formaning til fred:

«Dypt rystet i vår sjel av alt dette meget onde føler vi det som vår plikt å gjenta nu i begynnelsen av vårt pontifikat de ord, som var vår ophøiede forgjengers siste, og derved atter minne om dem så de står friskt i erindringen. Vi har derfor bønnfallt kongene og de andre makthavere om å åpne

øinene, så de ser og reddes over de strømmer av tårer og blod, som allerede er flydt og derfor vil ile med å gi fredens velsignelse tilbake til nasjonene. Og vi bønnfaller likeledes alle som holder folkens skjebne i sine hender at de vil låne vår stemme øren. Ti det finnes andre veier og andre midler til å gjenoprette krenkede rettigheter enn blodsutgydelse og hat — måtte man dog i god vilje og ærlig forsøke dem og imens nedlegge våbnene! Må disse prd fra en far og en venn ikke være talt forgjeves!»

Hvorfor hørte verden ikke på pave Benedikt XV —?

Og hvorfor lytter man ikke nu, klok av skade, til pave Pius XII, når han uttaler de samme ord —? Fredens og kjærlighetens ord til en verden, som bereder sig på å feire julen, fredsfyrstens fest, mens kirkeklokkenes kimen gjennom luften overdøves av de springende bomber fra luften — mens barn og foreldre er langt fra hverandre, fordi døden går sitt seirstog gjennom vakre byers gater og legger hjem og velferd øde.

Fra klippen lyser evighetens lampe ut over en formørket jord —

fra klippen lyder Kristi stemme gjennom apostlens etterfølger ut over en jord, hvor larmen fra krigens maskiner overdøver menneskenes verop —

men hvorfor lytter man ikke til denne røst med århundreders vekt og følger lyset fra denne lampe med århundreders styrke —?

*

Ja, hvorfor er vi så dårlige vitner om ordets og lysets makt —

Hvorfor sår vi så ofte retthaveriets og misundelsens onde sæd, som avler sladrens, forfølgelsens og gjengjeldelsens ødeleggende giftplanter —?

Hvorfor lytter vi så dårlig til overhyrdens og hyrdenes røst —?

Enhver prøve sig selv og finne svaret!

Frihet — likhet — brorskap.

Mange mennesker kjenner til å ha dannet sig et valgsprog, et ledende livsprinsipp, og så måtte erfare, hvorledes det når det kom til stykket mer og mer bleknet overfor virkelighetens krav, svant bort eller endret sig så det til sist ikke var noe tilbake av dets opprinnelige form. Det er for det meste livets gang at idealene taper sin glans og at man til slutt må være takknemmelig om det overhodet finnes spor tilbake av dem. Og som dette gjelder det enkelte menneskeliv gjelder det også store bevegelser — også de idealer som inspirerer dem fra begynnelsen av taper efter hvert sin bærende kraft og forsvinner. De startet så strålende — de skulde gi verden et

annet utseende og skjenke menneskene en lykkeligere tilvarelse — alle de feil som de nuværende makthavere begikk skulde når først omveltningen var skjedd forsvinne for de tilsvarende dyder. Ufrihet skulde avløses av frihet, den sociale forskjell skulde bli likhet for alle, og de hatefulle motsetningsforhold skulde etterfølges av et hjertevarmt brorskap menneskene sig imellem.

Slik var således de bærende tanker for den store franske revolusjon — i halvannet århundre har man bygget videre på dem. Og hvad har de ført til?

Vi ser det i disse dager hvor verdens to mest ekstreme livsanskuelser: Berlin og Moskva har møt-

tes og rakt hverandre hånden. Like fra begynnelsen av var den indre likhet mellom disse to ideologier så stor at de før eller senere måtte finne hverandre i felles ytre mål. Ti begge hyldet kun én guddom: staten, og var derfor begge ikke annet enn logiske konsekvenser av de liberalistiske og sosialistiske doktriner, som har preget såvel det økonomiske som samfundslivet i det hele tatt i slutten av forrige og begynnelsen av dette århundre. Liberalismen og socialismen var de røtter som gav kraft og livsbetingelsene for kommunismen og bolsjevismen — og for nasjonalsocialismen — men selv drog røttene næring fra ateismens jordbunn. Og mellom hendene på disse ideologier er de stolte ord: *frihet, likhet* og *brorskap* ikke alene skrumpet inn men slått over i sin rake motsetning.

Frihetskravet er blitt diktatur.

Terror, tvungen likestillehet, voldtekt på tankefrihet og samvittigheten er fruktene. Den enkelte rår ikke mer for sin egen skjebne — alt er kollektivt, men selv innenfor rammen av det kollektive kan ikke engang enkeltmann arbeide på sin egen utvikling videre frem. Alt må gå etter førernes ønsker og vilje — selv når denne vilje tvinger til kamp mot andre kollektivmakter.

I det økonomiske liv er det heller ikke frihet mer. Planøkonomien, skattelover, statsilsyn, lovhjemlet regulering o.s.v. har ikke alene innskrenket friheten men som oftest helt borteliminerert den. Tale- og pressefriheten er beskåret gjennom forbudet mot forsamlinger og censurforholdsregler, og tros- og samvittighetsfriheten avskaffet ved påbudet om at alle skal bekjenne sig til en felles verdensanskuelse.

Det samme gjelder *likhetskravet*.

Prinsipielt er dette fornekta i og med at det er innprentet nasjonene, at det gis herskerfolk og slavefolk og at noen er kalt til å byde, andre til å lyde. Og som folkene er forskjellige er også rasene det — den germanske rase og den «latinske kultur» mener sig alle andre overlegne og krever derfor å være de førende overfor hele jordens øvrige befolkning. Og det samme ulikhetsprinsipp lar man også gjelde i det sociale liv. Allerede Nietzsche skrev om «herremennesker» og «slavemoral» og etter ham har mange røster hevet sig mot en klassenes likestilling, idet denne er betegnet som unaturlig. Man har påberopt sig en ny naturlov og i dens navn søkt å skape en ny social rangorden, ikke som før ut fra en rent mekanisk oppbygging men på grunnlag av en biologisk-organisk ledd-delning.

Og så *brorskapet*?

Brorskapet fornektes ikke alene gjennom krig og stridigheter, men man bestrider prinsipielt dets eksistensberettigelse. Moral hviler etter de nyeste livslover på fiendskap og menneskene kan kun utvikles gjennom fiendskapsforhold. Det store bud er derfor ikke mer: «Du skal elske din neste som dig selv!» således at du betrakter alle mennesker som din neste, men en konstruktiv morals hovedprinsipp er nu: «Du skal ha fiender og kjempe mot dem!» Ene således skapes et sterkt folk av sterke mennesker.

Det som binder er «blod og jord» eller en verdensomspennende internasjonale.

Ingen forstår det som skjer nu hvis man ikke ser, at det bak kanonenes torden ikke står folk men ideer. Vi lever i disse ideers skygge — i skyggen av alle de onde ånder som nu er sluppet løs. I den borgerlige humanitets tidsalder var det ikke plass for disse ånder — menneskene forherliget sig selv og da spilte hverken Gud eller Satan noen rolle for dem. Men Satan er og blir Guds motstander — hans ånder, «ondskapens hær under himlen», godhetens og kjærlighetens stadige bekjempere.

Helgenene har visst om at dette vilde komme — i sine exercitier taler således Ignatius av Loyala om «Lucifers hær», som har sin leir i Babylon, hvis trone er ombølget av ild og røk og hvis djevlelske skarer piner menneskene idet de forfører dem til alle laster. Hvem kan forestille sig alle de ulykker som mammondyrkelsen f. eks. har forårsaket og som det kapitalistiske livssyn således har vært skyld i? Livets mysterium er blitt avløst av dødens og kjærlighetens av ondskapens. I den gudløshetens parole som er det moderne menneskes løsen ligger også forklaringen på alle dets lidelser.

Det er disse krefter, som allerede fra begynnelsen av lot friheten, likheten og brorskapets skjønne idé døpe i blod og som nu har ført hellige prinsipper ut i deres motbilled —

men som også gjør at mens «folkene rystes i forferdelse» og «forgår i av redsel og gru for det som kommer over jorderike» oppløfter de kristne «deres hoder for deres frelse stunder til».

Alt kan rokkes, selv «himlens krefter»: de evige prinsipper, men ett består: Kristi Kirkes overnaturlige oppgave til sjelenes sanne frihet og til menneskenes sanne likhet i et altomfattende kjærlighetens brorskap. Den Kirke som nu atter bereder Frelserens vei, idet den forkynner oss julens komme med fred til hver som eier den gode vilje.

Finlands befrier.

Feltmarskalk von Mannerheim.

Den mann som nu i 1939 er satt i spissen for den finske armé er 72 år gammel og kan se tilbake på et liv som helt har vært vigslet kampen for Finlands frihet og uavhengighet: Ingen som oplevet det har siden kunnet glemme hans inntog i spissen for «den hvite garde» 1918 i Helsingfors og den jubel, hvormed finnene hilste fedrelandets befrier. Det skyldes ham at Finland den gang blev hvad den i alle de mellemliggende år har vært: Europas nordøstlige bollverk mot bolsjevismens stormflod.

Den daværende generalmajor Carl Gustav Emil friherre von Mannerheim er idag Finlands generalfeltmarskalk. Han vet at bolsjevikerne nu vil sette alt inn på å erobre tilbake hvad de den gang måtte opgi, og hevn-gjerrigheten støtter sig nu på langt sterkere krefter enn

før. Til og med har opportunitetspolitikk og diplomatisk renkespill ført med sig, at den tyske hjelp som Mannerheim den gang — i øvrig meget mot sin vilje — hadde til sin tjeneste, nu uteblir, for å bruke et mildt uttrykk. Men samtidig står hans hær bedre rustet, idet den idag disponerer fire våpen pr. mann mens de den gang var seks mann om at gevær! Finnlands artilleri er nu så sterkt som et lite land overhodet kan ha det. Og den splittelse og innbyrdes strid som den gang rådet, er idag blitt en enhets og besluttsomhets kraft, som er beredt til å bringe alle ofre.

Mannerheim tilhører en gammel svensk-finsk landadelsslekt og er født 4. juni 1867. Sin oppdragelse fikk han i en svensk kadettinstitusjon og en russisk kavalleriskole og deltok som rytteroffiser i 1904—05 i krigen mot Japan. Som medlem av en russisk politisk delegasjon foretok han senere utstrakte reiser i Mellemasia og Kina. I Verdenskrigen spiller han en stor rolle — først som oberst for Warsjvas kavalleribrigade og senere som chef for en russisk-rumensk hæravdeling i Karpaterne, og han nød stor anseelse i zarens hovedkvarter for sitt personlige mot og sine fremragende føreregenskaper. Men skjønt han til det ytterste var lojal brente hans hjerte ene for det finske fedrelands frihet og uavhengighet.

Da den røde revolusjon av 1917 sprengte den zaristiske hær ilte Mannerheim tilbake til Finland som han fant i en tilsynelatende håpløs adsplittelse og forvirring. Storfyrstenes blokk hadde opgitt all motstand og general Niessel, som i Petrograd forgjeves søkte å bremse bolsjevikernes raseri advarte ham mot i det hele tatt å forsøke å redde Finland. Det var, sa han i øieblikket 80 000 russiske soldater på finsk grunn som spilte under dekke med de lokale bolsjevistiske celler. Men Mannerheim lot sig ikke avskrekke. Vel ankommet til Finland samlet han de adsplittede fedrelandssinnede tropper på vestkysten, som var minst infisert av den røde pestbasille. Her innøvet han med hjelp av noen eldre offiserer en begeistret friskare, men våpen var det smått stell med. Det manglet dessuten alle transportmidler til å kunde rykke frem mot det røde Helsingfors og komme det oprørske Karelen til hjelp. Svinhufvuds provisoriske regjering nølte, og våget ikke å handle. Da besluttet Mannerheim sig til å ta saken i sin egen hånd. Natten mellom 27.—28. januar 1918 fikk han et telegram fra den provisoriske regjering som bød ham å holde sig i ro. Telegrammet stakk han i lommen og slo til. De fem russiske garnisoner blev fullstendig overrumplet og Mannerheim gjorde et rikt bytte av våben, ammunisjon og annet krigsmateriell. Nu kunde han endelig få sin friskare forsvarlig utrustet.

I hele Nordens historie er denne Finnlands frihetskamp en enestående foreteelse. Mannerheim angrep de i tall langt sterkere russiske regimenter, som siden de zaristiske offiserer var blitt fordrevet førte et vildt liv med mord, brann og plyndring i landet. I sig selv var de russiske tropper i oppløsning hvilket forklarer at Mannerheim med sine relativ få menn kunde seire så eklatant.

Men det utelukkede ikke at de neste måneder var vanskelige for de finske frihetstropper, den «hvite garde» og at Mannerheim meget mot sin vilje måtte tilkalle tysk hjelp for å få gjort definitivt ende på bolsjevikenes redselsregjering. Men da de tyske hjelpetropper under

general Rüdiger von der Goltz ikke gjorde noen mine til å forlate landet efter at Finland var befriet blev Mannerheim rasende, og efter sitt seierrike inntog i Helsingfors nedla han overkommandoen og bosatte sig i Stockholm. Først da Tysklands makt var brutt vendte han tilbake og det blev hans oppgave å forhandle med de allierte om tilførsel av levnetsmidler, da Finland var på hungersnødens rand. Paris og London lovet hjelp hvis de tyske tropper trakk sig bort fra landet, og intet var Mannerheim kjærere en å opfylle denne betingelse. Med jubel hilste Finland ham for andre gangen som sin redningsmann.

I de følgende år rekonstruerte han den finske hær, og da bolsjevismen i 1930 igjen forsøkte å røre på sig slog Mannerheim den ned med hård hånd. Alle røde forbund og all rød presse er forbudt i landet.

I 1933 blev han utnevnt til feltmarskalk hvilken tittel ikke i hundre år har vært båret av noen i Finland. Hans 70 års dag blev feiret som en nasjonal begivenhet og han er den dag idag den mest elskede og aktede mann i landet.

Til ham står Finnlands håp nu!

Når kardinaler utnevnes.

Den 11. desember har den Hl. far pave Pius XII avholdt sitt første hemmelige konsistorium. I disse hemmelige konsistorier, hvor alle kardinalene er til stede, rådslåes det om de fremtidig kardinalutnevnelser samt utnevnelsene av legater a latere og biskoper samt om viktige kirkelige anliggender, mens pavelige avgjørelser forkynnes høitidelig. Efter tradisjonen sammenkalles det hemmelige konsistorium som skal utnevne nye kardinaler, alltid til en mandag.

Dagen i forveien innfinner den øverste leder av «cursores apostolici» = de vatikanske budbringere sig hos paven, og idet han kneler ned sier han: «Sundhet og et langt liv, helige far! Finner et konsistorium sted i morgen?» Paven svarer: «et konsistorium finner sted!» og fastsetter klokkeslettet. Cursor'ene bringer nu etterretningen til kardinalene og i salen inntar nu tjenerne i sine skarlagensrøde livreer sine plasser. Hevt et trin over alle de andre står pavens tronstol under en rød baldakin. På det fastsatte klokkeslett kommer paven med sitt følge inn i konsistorialesalen og ceremonimesteren utroper nu et bydende: «Extra omnes!» = alle ut! Hoffstaben: overhoffmesteren, husprelatene, kammerherrene og nobelgardistene fjerner sig og tjenerne lukker omhyggelig dørene. I det hemmelige konsistorium er paven alene med kardinalene, som sitter til høire og venstre for ham. Paven åpner konsistoriet med en tale, som senere offentliggjøres helt eller delvis og hvori han gir et overblikk over sine største bekymringer, belyser en særlig betydningsfull begivenhet eller utvikler retningslinjene for Kirkens holdning overfor de mest aktuelle problemer i tiden. Enn videre behandles enkelte faste punkter av dagsordenen: utnevnelser av patriarker, erkebiskoper o. l. siden siste konsistorium.

Før nevnte paven alltid navnene på dem som skulde bli kardinaler idet han tilføiet: «Quid vobis videtur —?» = «hvad synes dere?» Det er en tradisjon fra den tid hvor det var konsistoriet som avgjorde kardinalutnevnelserne. Kardinalene reiser sig, samler Cappa magna = den store kappe med

hette om sig som tegn på samtykke. Derpå uttaler paven: «I den allmechtige Guds, de hellige apostle Petrus og Paulus og vår egen autoritetts navn utnevner vi — — — — — til kardinaler i Faderens, Sønnens og Helligåndens navn. Amen.» Til tider tilføies efter kardinalenes navn enn videre: «Vi tilføier til disse (en eller flere) kardinaler, som vi beholder i vårt bryst (på italiensk: in petto) og hvis navn vi offentliggjør når det behager oss.» De således utnevnte kalles: in petto reserverte kardinaler. Ingen uten paven selv vet deres navn og selv om disse skulde bli kjent, så har de dog ingen som helst krav å kunne gjøre gjeldende. Dør en pave uten at han har offentliggjort navnene på de in petto reserverte kardinaler er det som om det ingen slike utnevnelser har funnet sted og hans efterfølger er ikke bundet av denne bestemmelse, selv om navnene skulde finnes blandt den avdøde paves efterlatte papirer. Bekjentgjør imidlertid paven navnene i et offentlig konsistorium senere teller kardinalens ansiennitet tilbake til den dag han blev reservert in petto.

Det offentlige konsistorium.

Når utnevnelsen foreligger i det hemmelige konsistorium inntre kardinalen i alle sine nye rettigheter. Imidlertid følger det ennå en del ceremonier når kardinalen høitidelig iklæs insignene på sin verdighet. Umiddelbart efter det hemmelige konsistoriums slutt iler pavelige kurerer til de i Rom bosatte kirkefyrster og overbringer dem den skriftlige meddelelse om purpuren. Prelater, diplomater og personlige venner av de utnevnte kommer på gratulasjonsbesøk, de såkalte «visita di calore». Sedvanlig allerede den følgende onsdagskveld, overrekker paven i konsistoriesalen de røde biretter til de nye kardinaler og holder en tale til dem, alt i nærvær av en utsøkt forsamling av gjester. Etterpå mottar han dem i privataudien hvor en undergarderobemester overrekker dem den røde kalott. Til de nye kardinaler som bor utenfor Roma avsendes vanligen en liten delegasjon som gjerne består av en prelat og en nobelgardist, som betegnes som kabinettskurer. Han reiser i forveien og overbringer den røde kalott mens prelaten følger efter med biretten, som overrekkes den nye purpurbærer av statsoverhodet i landet, såfremt denne er katolikk.

Til overvekkelsen av selve den røde hatt berammes et offentlig konsistorium — sedvanlig om torsdagen i samme uke som det hemmelige konsistorium har funnet sted. I dette deltar paven, kardinalene og en utsøkt krets av høitstående geistlige og andre gjester. Forut for dette har de nye kardinaler, avlagt troskapseden i det sextinske kapell. Så føres de for konsistoriet som nu avholdes i beatifiseringssalen over Peterskirkens forhall. Her hylder de paven og mottar fredskysset av ham, som de lar gå videre til de andre kardinaler. Når de er vendt tilbake til tronstolen overrekker paven hver enkelt av dem den tradisjonelle røde hatt idet han uttaler ordene: «Motta denne røde hatt som det synlige tegn på kardinalverdigheten, til større ære for den allmechtige Gud og til pryd for den apostoliske Stol. Den bebuder at du uforferdet og om nødvendig selv med ditt blod går inn for troens bestyrkelse, de kristne folks fred og ro og for den hellige romerske Kirkes bevarelse og beståen.» Den røde hatt, hvis farge likesom kardinaldrakten i øvrig symboliserer det som disse ord gir uttrykk for, er hel flat med bred, tallerkenformet brem, hvorover det faller to røde silkesnorer med tilsammen tredive kvaster. Før i tiden blev den ved

høitidelige anledninger båret over kardinalkappens hette — nu berører den bare kardinalens hode den ene gang, hvor den overrekkes i konsistoriet. Først når kardinalen dør tas den frem igjen og legges ved hans fotter i kisten mens han hviler på lit de parade — derpå legges den på kistelokket og til sist henges den op i hans gravhvelving.

Med hattens overvekkelse er det offentlige konsistorium avsluttet. Det holdes ennå engang i tilslutning til det et hemmelig konsistorium, hvor den gripende ceremoni med forseglingen og gjenåpningen av de nye kardinalers munn finner sted. Det er et symbolsk uttrykk for et noviciat. Paven sier: «Vi lukker deres munn så at dere hverken i konsistorier eller kongregasjoner eller i deres andre funksjoner kan uttale deres meninger» — og umiddelbart efter uttaler paven den samme formel men nu med positivt innhold, hvorved munnene atter åpnes. Paven overrekker dem endelig kardinalringen, og gir dem titel efter en kirke eller et diakonat. Og dermed er det hemmelige konsistorium definitivt slutt.

✱

Kardinalkollegiet.

Til sist et par ord om kardinalene. Ved Pius XI's død talte kollegiet 62 medlemmer, hvorav senere kardinalene Sbaretto, Dolci, Mariani og Mundelein er døde, mens kardinal Pacelli har besteget den Hl. Stol. 31 av de nuværende 57 kardinaler er italienere, 26 utlendinger.

Efter den kirkelige lovbok skal kardinalkollegiet hoist telle 70 medlemmer, hvorav 6 kardinalbiskoper, 50 kardinalprester og 14 kardinaldiakoner. Av de to siste rangklasser er for det meste noen seter ledige. De 6 kardinalbiskoper er som i den aller eldste tid overhodene for de omkringliggende — suburbikariske — bispedommer: Ostria, Albano, Frascati, Sabina, Porlo-Santa Rufina, Palestrina og Velletri. Den fornemste kardinalbiskop er det hl. kollegiums dekan og forvalter ved siden av det bispedomme han overtok som kardinal, også alltid bispedømmet Ostria. Men som kardinaldekanen ikke er kardinalenes formann men kun primus inter pares, så er det heller ingen reell rangforskjell mellem de tre kardinalgrupper, som kun har historisk og ceremoniell betydning. Sekretærstillingen beklæs av en høitstående prelat, som senere selv for det meste utnevnes til kardinal.

Paven har full frihet til å utnevne hvem han vil til kardinal, men han gjør det bare efter grundig og samvittighetsfull overvekkelse således som tilfellet må være hvor dreier sig om de mest ansvarsfulle stillinger innenfor Kirken. Kun de mest fremragende personligheter hvad kunnskaper, fromhet og administrasjonstalent angår skal efter hvad reformkonciliet i Trient bestemte ha den røde hatt. Efter den nuværende kirkerett skal alle kardinalene være prester, hvad for ikke var en absolutt betingelse, men ikke alle har biskopverdigheten. Kardinalbiskopene er det automatisk, kardinalprestene for det meste, iallfall når de har residens som biskoper og erkebiskoper utenfor Roma. Kardinaldiakonene er det ikke og de, som for har mottatt bispevigslen kan kun utnevnes til kardinalprest, ikke til kardinaldiakon. Det er også trukket en annen grense for hvem paven kan utnevne idet ingen kan bli kardinal som i forveien har en bror, onkel, nevø eller fetter i kardinalkollegiet. Dette er for å forhindre den nepotisme, som for i tiden forte til så store misbruk. I særlige tilfelle kan dog paven gjøre brudd på denne bestemmelse.

I sin store ceremonidrakt utfolder kardinalen all sin

purpurprakt — hvortil dog er å bemerke at farven i grunnen ikke er purpur men skarlagenerød. Skarlagenerød er den langslepede sutane og det brede skjerv, over hvilket det bæres en korskjorte av hvite kniplinger. Derover en knekort skarlagener «mantelletta» som lar armene fri og den til albuenne rekkende skulderkrave «mozzettaen» og endelig kommer den skarlagenerøde, om vinteren hermelinbesatte, hettekappe, Cappa magna, som er så lang at den på de tider hvor eminensene ennå satt til hest, omhyllet både rytteren og dyret helt. I advent, på fastetidene eller i tiden mellom en paves død til hans efterfølger er valgt ombyttes skarlagenerfarven med en fiolett. De kardinaler, som tilhører et av de gamle ordenssamfund, bibeholder ofte sin ordens grunnfarver i sin kardinalsdrakt. Denne store ceremonidrakt er imidlertid forbeholdt de meget sjeldne høitidelige fester, hvor hver kardinal ledsages av en adelsmann i spansk hoffdrakt. Til hverdagsbruk bærer kardinalen en sort sutane med kort skulderkrage, røde sømmer, røde knapper og et bredt rødt skjerv — dertil de romerske presters sorte flate hatt med rød-gyllent brodert hattebånd og ved offisielle besøk en vid rød silkekappe — ferraiolo'en. Om vinteren bærer han en til fottene rekkende tung fiolett eller sort kledesfrakke med gullbrodert eller rød fløielskrave. Når en kardinal til fots beveger sig gjennom Romas gater er han ikke i det ytre å skjelve fra en almindelig prest.

Lars Lea in memoriam,

Den 29. november avgikk en god og trofast trosfelle i Bergen, revisor Lars Lea, ved døden og blev begravet fra St. Paulskirken d. 3. desember.

Før sykdom kom og rev ham bort fra hans daglige virke var han en stadig og flittig kirkegjenger og et ivrig medlem av St. Josefsforeningen. Under sitt 10½ år lange sykeleie vedlikeholdt han flittig sine religiøse interesser, leste og studerte Guds ord, og når hans tilstand tillot det mottok han Sakramentet med stor andakt.

Revisor Lea blev ingen gammel mann, kun 44 år. Han hadde et lyst og godt sinn, et sjeldent varmt hjerte og var et menneske som utrettet sitt arbeid på en stille og bramfri måte hvorved han vant sig venner hvor han ferdedes. R. I. P.

Herhjemme —

Oslo. St. Josefsforeningen hadde onsdag 6. des. en vellykket foredragsaften, både broderforeningen i St. Halvards menighet og Studentlaget var innbudt. — Sogneprest mgr. Snoeys holdt foredrag om «Det nye samfund», en social rørelse som er i rask fremgang i Holland og teller allerede omkring halv million medlemmer. Det var i 1938 at en del av det katolske partis fremste menn og nogen biskoper på et møte i Amsterdam drøftet sociale, økonomiske og andre samfundsspørsmål — eller rettere det kaos som samfundene var kommet i, — og fra dette møte er organisasjonen «Det nye samfund» gått ut. Denne rørelse er helt upolitisk,

den har tilslutning fra alle lag i folket og dronning Wilhelmina går sterkt inn for den. — Det religiøse livs fornyelse er her kjernen for en aksjon som krever en radikal fornyelse av samfundet, byggende på vår mesters ord: «Det du vil andre skal gjøre mot dig, skal du gjøre mot dem; og det du ikke vil andre skal gjøre mot dig, skal du ikke gjøre mot dem.» — Det er dette som nu viser sig i praksis hos medlemmer av «Det nye samfund», f. eks. arbeidsgivere sier ikke sine arbeidere op om det ikke er arbeide nok; jordbrukeren som er på neutralitetsvakt får hjelp — så når høsten kommer er det allikevel noget å høste, til beste for alle. — For å nå det mål som er satt, ber man hver dag en bestemt bønn. — Foredraget blev mottatt med begeistring, etterpå var det ordskifte og en kopp te med litt å bite i. — Altså, katolske menn, slutt op om våre St. Josefsforeninger!

B. N.

Porsgrunn. I tilslutning til referatet fra foreningen i Porsgrunn bringer vi følgende notis som er inntatt i «Grenmar» for 3/12. «St. Olavsforbundets Avdeling i Porsgrunn hadde innbudt til en festandakt igår med foredrag av Monsignore H. Snoeys i Vor Frue Kirke. Det vakre gudshus var fylt til siste plass, for en påfallende stor del av ungdom. Monsignore Snoeys talte om den nye bevegelse som kalles «Henimot den det nye samfund», som har sitt utspring blandt de hollandske arbeidere og hvis motto er det ord av skriften «Gjør mot andre, hvad du vil andre skal gjøre mot dig». Ut fra denne enkle og vakre betraktning talte så foredragsholderen i vel en time, og trakk op retningslinjene. Det er en meget vakker tanke som ligger til grunn for bevegelsen. Den innebærer for såvidt noget nytt rent politisk, en slags bredt anlagt Oxford-bevegelse, bygget på kristendommens bærende prinsipper, felles samarbeide til felles beste. Den skuer vidt utover landegrensene og klasseskille, er svært liberal i sitt grunnsyn og avgjort uegennyttig i sitt mål. Foredragsholderen fremholdt at en mentalitetsforandring hos menneskene var det som nu trengtes for å redde verden. Begrepet Staten, som i våre dager synes å bli menneskenes herre, må bli vår tjener, og på altruismens idé, i motsetning til egoismen er det at det nye samfund må bygget op fra grunnen. I Holland har bevegelsen grepet om sig i alle samfundslag og fått tilslutning fra de fleste partier, også de socialistiske. Kirken gis en bred plass i folkets liv, den skal virke som en veileder for den søkende og selv bli i pakt med de rørelser som går over verden og menneskene. — Mot slutten av sitt foredrag, som hele tiden blev påhørt med den største oppmerksomhet, og som sikkert grep tilhørerne sterkt, tok Monsignore Snoeys et oversyn over den kaotiske verden vi lever i idag. Det er mørkets fyrste som regjerer, han har fått makten over menneskene, men ennå finnes det millioner som står imot ham og snur sig bort i vemmelse over hans verk. Disse millioner vil ta kampen op og føre menneskene og verden frem mot lysere tider. Kjærligheten må tre i stedet for hatet, og seirer den overbevisning vil alt snu sig til det gode. — Vi føler idag med vårt broderfolk i øst, og våre hjerter fylles av medlidenhet med dem og trang til å hjelpe og lindre deres store smerte og sorg!» — «Telemark Arbeiderblad» slutter et likeledes meget inngående og sympatisk referat med følgende linjer: «Monsignore Snoeys vurderte samfundforholdene idag meget realistisk og hadde et syn på situasjonen som ikke er almindelig blandt kirkens menn. Det er imidlertid ikke læren hans som er opsiktsvekkende, den er jo like gammel som bibelen, men det at en prest begynner å ta sig av aktuelle samfundsmessige opgaver. Og kanskje ikke minst det, at det er en katolsk prest.» — Endelig er vi blitt anmodet om å gjøre oppmerksom på, at når kirkekorsets utmerkede sang fikk fortjent anerkjennelse «skyldes det i første rekke at den unge kunstner William Schwarzott er blitt knyttet til Porsgrunn som organist og kordirigent. Hr. Schwarzott som like har absolvert den rett vanskelige kordirigentsamen står vel rustet til å ta opgaven op, og med den interesse og forståelse han har møtt på sitt nye virkefelt er det ikke tvil om at såvel dirigent som kor vil få megen glede av samarbeidet og vi i menigheten høste gavnlige og glede av dette initiativ til vakrere kirkemusikk.»

Voss. Til minne om Bondestemna på Voss sommeren 1939 har Lars Eskeland på Lunde & Co.s forlag utgitt et praktheft med mange glimrende fotografiske illustrasjoner. Heftet forteller livlig og underholdende om alt som foregikk på dette stevne — bringer referat av hilsener og taler på poesi og prosa og ender med gjengivelsen av tre historiske og litteraturhistoriske dramatiske situasjoner som blev opført under stevnet, gjorde stormende lykke og skyldes Eskelands flittige og inspirerte penn. Heftet egner sig med hele sitt vakre utstyr utmerket som en julehilsen til norske i utlandet.

Oslo. Til inntekt for vernehjemsarbeidet avholdt dominikanerinnene to meget vellykkede temottagelser i St. Katarinahjemmet. Det var fullt hus og stor stemning og det kom sikkert meget inn til det gode formål. En vellykket underholdning med et kultivert program gjorde stor lykke — og søstrene fortjener megen takk for sitt initiativ.

KVINNENS VIRKE - -
FOR HJEM OG KIRKE

Ny kardinal for L'U.I.L.F.C.

Det Internasjonale Katolske Kvinneforbunds centralbyrå i Utrecht meddeler at den Hl. far har utnevnt hans eminense kardinal Guiseppe Pizzardo til kardinalprotektor for forbundet efter den for noen tid siden avdøde kardinal Dolci.

Norges Katolske Kvinneforbund

igangsetter et førstehjelpskursus medio januar.

Vi har fra styret i N. K. K. F. mottatt følgende: *Hvad er førstehjelp? Nærmest må det sies å være at man har kjennskap til hvad man i k k e må foreta sig når man stilles like overfor et plutselig sykdoms- eller ulykkestilfelle for ikke å forverre den sykes eller tilskadekomnes tilstand. Dernest at man vet hvad man s k a l gjøre, hvilke midler der bør brukes for å komme den lidende til hjelp, når ovennevnte hendelser inntrer.*

Kvinner fra alle lag samler sig idag om førstehjelpsarbeider — drivfjæren er en inderlig trang til å kunne hjelpe, hvis krigens redsler skulde nå oss. Skulde så galt skje må heller ikke vi katolske kvinner savnes hverken på hospitalene eller bak fronten, hvor vi med en førstehjelpsutdannelse vil og kan være til nytte og hjelp for læger og sykepleiersker.

Men vi håper jo alle å undgå krigen, og vi baserer derfor våre førstehjelpskurser ikke alene på kunnskap til hjelp for de krigslidende, men tar også hensikt på sykepleien i hjemmene hvor det ofte dessverre viser sig at hjelp ved sykesengen savnes. Å bote på dette savn er en stor social opgave for kvinnene. Derfor slutt op om våre kursus!

*

Undervisningen gis av dominikanerinnene og avholdes på St. Katarinahjemmet. Innmeldelsestiden o. l. vil senere bli bekjentgjort i «St. Olav».

I katolsk aksjons tjeneste.

Som kjent er D.K.K.F.'s første og mangeårige formann, hoffdame fru Utke Ramsing, fratrått efter eget ønske, og i den anledning har «Katolsk Ugeblad» bragt en overordentlig vakker artikkel om fru Ramsings store innsats i katolsk aksjons tjeneste. Da fru Ramsing jo er kjent og skattet av søsterforbundet her i Norge er det oss en glede å gjengi det vesentligste av artikkelens innhold:

Fru Utke Ramsing har efter 15 års fortjenstfullt og opofrende arbeid nedlagt sitt hverv som formann for Kvindeforbundets styre.

Når man leser hennes beretning i all dens nokterne knapphet, får man et sterkt inntrykk av, hvor mange strenge fru Ramsing lot lyde i sin gjerning. Men især legger man merke til at Forbundet, som vel egentlig var stiftet for å føre kvinnesak på katolsk maner, ganske visst har husket denne opgave, men allikevel har ofret sine fleste og beste krefter på å føre den katolske sak på kvindelig vis. Utenforstående (av det annet kjønn) har ofte ment at Forbundet er innstillet på kvindelig selvhevdelse. Naturligvis har kvindernes rettigheter været et programpunkt for Forbundet, og det er godt det samme, men selve den utførte gjerning, opsummeret i en kort beretning, viser overbevisende klart, at det er den katolske aksjon som alltid har været Forbundets hovedopgave.

Først nu i de seneste år er det det blitt almindelig kjent her hjemme at et vesentlig trekk i den katolske aksjon er spesialiseringen, idet katolikker, som tilhører en bestemt befolkningsgruppe, skal arbeide for nettop denne gruppes kristendom. Skal man kort karakterisere fru Ramsings ledende idé i det Apostolat, Forbundet har utført under hennes formannsskap, er det den samme tanke: I legapostolatet gjøres gjerningen blandt kvinder best av kvinder, den blandt menn best av menn. ...Spor man Forbundets medlemmer, hvori hemmeligheten ved de store resultater har bestått, henvises man til den pavetroskap, som er fru Ramsings særkjenne. Hennes grunnkatolske innstilling har alltid fått henne til å legge sterkere vekt på Roms direktiver enn på våre lokale sær-omstendigheter, når der foltes en avstand her.

Men hemmeligheten har også ligget i fru Ramsings egen personlighet, hennes klare intelligens og store viden, hennes evne til hurtig å finne det centrale i en sak og gi det konkret uttrykk, og i handlingens mot, ikke minst motet til å holde ut. Den som skriver disse linjer, har ved flere leiligheter hatt et samarbeide med fru Ramsing og kjenner den avgatte formann som overordentlig lydhør for råd og med den lykkelige leder-evne å turde betro et arbeides utførelse til andre som hun hadde tillid til. Fru Ramsing har som den fødte leder ikke bare evnet ved sin begeistrings intense styrke å kalde på kreftene i den større forsamling, men også formådd å samle den snevrere krets av medarbeidere, som trofast har stått ved hennes side fra Forbundets stiftelse.

Fullt ut forstår man dog ikke hvad fru Ramsing har betydd for Kvindeforbundet og dermed hele det katolske

Apostolat, for man har fått et bilde av hennes gjerning ute i Trørød, et arbeide i den ekte nestekjærlighets tjeneste. Det er sjelden at organisatorens praktiske evner er forenet med evnen til å komme i personlig kontakt med mennesker. Fru Ramsing har ikke bare kunnet det, men også været som en klok, opdragende mor for de mange småpiker i Trørød, like betenkt på det åndelige og det materielle vel, likesom hun også for mange av de damer som besøkte Trørøds retretter og høiskoledage, har været en rådgiver, hvis erfarne råd har været til stor velsignelse og støtte.

Katolsk Lommekalender 1940.

Danmarks Katolske Kvinneforbund forfølger år suksessen med den lommekalender det utsendte ifjor. Det ytre utstyr er det samme — formatet også, men innholdet er om mulig ennå mer rikholdig og praktisk anvendelig enn ifjor. Selvfølgelig er det avsnitt av hovedsakelig interesse for danske forhold, men så lenge det ikke utsendes en tilsvarende publikasjon på norsk må vi være takknemlige for å få en katolsk kalender på et nordisk sprog — rent bortsett fra de mange konkrete anvisninger og opplysninger vi får om katolske forhold i Danmark, hvilket i mange tilfelle kan ha stor betydning — vi i «St. Olav» får således i årets løp mange forespørsler, hvis besvarelser lettes oss betydelig ved denne kalenders hjelp. Helt utmerket er selve kalenderen med angivelse av hver dags helgenfest, tamperdagene o. l. katolske opplysninger man forgjeves søker i almindelige kalendere. Utmerket praktisk for bilfarende er angivelsen av de danske veitavlens utseende — i farver til og med! — og betydning. Men det beste av det hele er det verdensatlas i 22 kart som kalenderen slutter med og som sammen med oppgivelsen av alle lands arealer og folkemengder er til uvurderlig nytte i våre landkartforandrede tider, hvor vi alle så å si daglig er interessert i geografiske navnes beliggenhet.

Det er et glimrende arbeid fr. Ulla Andersen har gjort i år som ifjor — og vi anbefaler kalenderen på det beste.

Av siste „Cahiers“.

Det er utsendt et sirkulære til alle leddene i den internasjonale katolske kvinneliga og i det internasjonale katolske verneforbund for unge piker. I sirkulæret gjør de to presidenter: mdme. F. Steenberghe-Engheringh og S. de Montenach oppmerksom på nødvendigheten av et interesse-samarbeid mellom de to organisasjoner på grunn av de truende og rystende tider, da kravene til deres hovedcentrer, som begge befinner sig i neutrale land, stadig vokser. Det er katolske kvinners inderligste ønske å kunne hjelpe alle sine søstre og deres familier i de av krigen ramte land — og sirkulæret oppfordrer alle ledd rundt om i verden om å stille sig til disposisjon i den utstrekning det er påkrevd, hvorom de forskjellige sekretariater i tilfelle vil få all fornøden underretning. I en liten note foran i heftet meddeler m. Steenberghe-

Engheringh med takknemmelighet at sirkulæret overalt har møtt en varm forståelse.

I samme hefte finnes gjengitt et brev fra presidenten til den Hl. far, hvori hun i all underdanighet tilsier ham de katolske kvinners støtte i fredsarbeidet og deres inderligste forbønner for den ulykkelige menneskehet. Forbundets centralbyrå som finnes i et neutralt land, stilles til pavens disposisjon i den utstrekning han ønsker å benytte det til fremme av freden og forståelsen og til å råde bot på krigens ødeleggelser. Forbundet og dets ledd omfatter fem verdensdeler og kan derfor være et hjelpemiddel til å befordre hs. hellighets direktiver.

Den offisielle beretning om Forbundets 10. internasjonale kongress i Roma april 1939 foreligger nu trykt i et statelig bind, illustrert med mange fotografier. Det er sendt til de representerte land hvortil man ennå har regelmessig postforbindelse — for leddene i de krigførende lands vedkommende vil man avvente roligere tider så man er sikker på at forsendelsen vil nå godt frem.

En strålende julegave.

Vi har fått tilstillet et spill som vi hermed vil gi vår varmeste anbefaling. Det heter «Løftets land — Palestina i bilder, spørsmål og svar» — og er en oppfriskende av våre bibelhistoriske kunnskaper av meget stor pedagogisk verd. Det består av plater med vakre fotografier fra det hellige land og en rekke spørsmål og svar, og dets formål er å skape kjennskap til Kristi hjemland. Prinsippet er som et almindelig billedlotteri, men det krever kunnskaper å spille det hvis man vil ta det vanskelig — man kan også spille det på en lettere måte, men da blir det jo ikke så interessant. Det er helt foretreffelig underholdning i hjem og ungdomsforeninger. Et utmerket kart over Palestina med over 300 stedsnavn følger med. Når man så tilføier at det er meget billig i forhold til utstyr m. m. gir vi det herved vår beste anbefaling som en ideell julegave til felles familieglede og familiehytte...

E. D.-V.

En nyttig norsk bok.

Gerd Viborg Thune: «Vi som koker elektrisk». (Gyldendal, Norsk Forlag.)

*

Det er litt av en borgerlig samfunnsplikt i disse for praktisk talt alle økonomisk så vanskelige tider, å henlede oppmerksomheten på ovenstående bok som er et funn hvad praktisk nytte angår. Det er ikke for meget sagt at et inngående studium av den vil bety mange penger spart på et hjems daglige utgiftsposter samtidig med at den er en regulær kokebok med mange og gode oppskrifter. Og når man på engang kan lage billigere og bedre mat samtidig med at man reduserer sin elektrisitetsregning og utnytter sine apparater langt mer fullkomment — er det da noe å betenke sig på å anskaffe den? Vi medgir den iallfall vår beste anbefaling, hvilken anbefaling støtter sig til en praktisering av bokens belæring — ikke bare på en estetisk nydelse av dens innhold!

E. D.-V.

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg.

Thronsen & Co. boktrykkeri, Bernh. Getz gt. 3 - Oslo.